

ΤΑ ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

Εργασία στο μάθημα της Ιστορίας

Όνομα: Ιωάννα Μαυρογιώργου

Τμήμα: Β1

Χρονιά : 2021-2022

Υπεύθυνη καθηγήτρια: Ραϊτσίνη Χριστίνα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στο Βυζάντιο, είχαν αναπτυχθεί σε μεγάλο βαθμό οι τέχνες. Κατά την εποχή του Βυζαντίου, δημιουργήθηκαν σπουδαία έργα τέχνης τα οποία θαυμάζουμε μέχρι και σήμερα. Υπήρχαν πολλά είδη τέχνης πολλά από τα οποία είχαν συνεχιστεί και συνεχίζονται ακόμη. Κάποια από αυτά είναι η ζωγραφική, η γλυπτική, η αρχιτεκτονική, η μικροτεχνία κ.ά. Οι Βυζαντινοί πέρα από τις τέχνες αγαπούσαν την ομορφιά αλλά και τον καλλωπισμό. Αυτό μπορούμε να το διακρίνουμε καθ' όλη τη διάρκεια της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Η δημιουργία κοσμημάτων ήταν επίσης μία από τις τέχνες που αναπτύχθηκαν στο Βυζάντιο. Το Βυζάντιο είναι μια από τις αυτοκρατορίες που μας έχουν δείξει μια πολύ πλούσια παράδοση στο κόσμημα. Ο καλλωπισμός σήμαινε πολλά για αυτούς και αυτό το καταλαβαίνουμε από τα υλικά τους κατάλοιπα και όχι μόνο. Υπήρχαν όλα τα είδη κοσμημάτων. Τα κοσμήματα, ήταν ένα σημαντικό μέρος του καλλωπισμού κυρίως των γυναικών στο Βυζάντιο και ήταν κατασκευασμένα από μια ποικιλία υλικών για αρκετούς λόγους. Το κόσμημα έδειχνε πολλά για τον χαρακτήρα τους και ήταν πολύ σημαντικό για αυτούς.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Κατά την εποχή του Βυζαντίου υπήρχαν τα περισσότερα είδη των κοσμημάτων που γνωρίζουμε σήμερα. Κάποια από αυτά είναι: σκουλαρίκια, τα οποία λεγόταν ενώτια, αλυσίδες, περιδέρια, βραχιόλια, περικάρπια κ.ά. Γενικότερα, τα πιο συνηθισμένα κοσμήματα ήταν οι καρφίτσες οι οποίες χρησιμοποιούνταν για να συγκρατούν τους χιτώνες.

Επιπλέον, τα σκουλαρίκια τα αγαπούσαν οι γυναίκες καθώς επίσης και τα δαχτυλίδια τα οποία εκτός από τις γυναίκες φορούσανε και άντρες. Σχετικά με τα σκουλαρίκια, κατά τη Πρώιμη Βυζαντινή περίοδο, ονομάζονταν “ενώτια” σύμφωνα με τον Ιωάννη τον Χρυσόστομο¹. Ο όρος σκουλαρίκια, προήλθε από την λέξη “σχολαρίκια” συναντάμε στο κείμενο του Κωνσταντίνου Πορφυρογέννητου που ακολουθεί: “Άκουσας δε αυτός ο Κενάς παρά του πατρικίου Σαμωνά ταύτα, προσέθηκεν εις τας τεσσαράκοντα λίτρας και σχολαρίκια ζυγήν μίαν, εκτιμηθείσαν λίτρας δέκα και τραπεζίου ασήμιν, ενζώδον διάχρυσον, ανάγλυφον, εκτιμηθέν και αυτό λίτρας δέκα.”²

Τα βραχιόλια, τα φορούσαν κυρίως γυναίκες αλλά μπορούσαν να φορεθούν και από άνδρες, όπως και τα δαχτυλίδια. Συνήθως, την μόδα την ξεκινούσε η Κωνσταντινούπολη και πιο συγκεκριμένα από τις κυρίες του παλατιού. Στην Βυζαντινή Αυτοκρατορία, τα κοσμήματα ήταν πολύ σημαντικά

---

¹Ιωάννου Χρυσόστομου, Περί του βίου Μωσέως, P.G. 44, 396

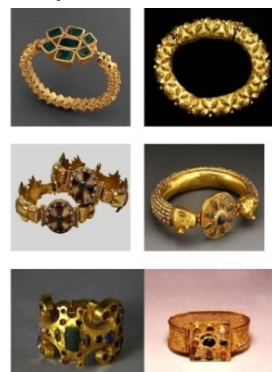
²Νικηφόρου αρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, Τα ευρυσκόμενα πάντα, P.G. 100, 901

Υπήρχαν κοσμήματα φτιαγμένα από διάφορα υλικά. Τα πιο κοινά και φτηνά υλικά είναι ο σίδηρος, ο χαλκός και το γυαλί. Αντίθετα, τα πιο πολύτιμα υλικά είναι το ασήμι, ο χρυσός κ.λπ. και ήταν διακοσμημένα με πολύτιμους λίθους και μαργαριτάρια. Κατά τη διάρκεια της Μέσης Βυζαντινής περιόδου, οι Βυζαντινοί χρησιμοποιούσαν ποικίλες και ιδιαίτερες τεχνικές για την κατασκευή κοσμημάτων τα οποία αποτελούνταν κυρίως από περικλειστο σμάλτο και ήταν βασισμένα σε χριστιανικά θέματα για να προστατεύουν τους ανθρώπους από το κακό. Τα κοσμήματα, σηματοδοτούσαν επίσης σημαντικά γεγονότα για τον κάθε άνθρωπο όπως τον γάμο ή την γέννηση.

Εκτός από την εξωτερική εμφάνιση, τα κοσμήματα ήταν ένας τρόπος προκειμένου να εκφράζουν οι άνθρωποι την κοινωνική τους θέση. Ο Αυτοκράτορας Ιουστινιανός, έβγαλε νόμους οι οποίοι ρύθμιζαν τον τρόπο με τον οποίο θα έπρεπε να φοριούνται τα κοσμήματα (529μ.Χ.). Για παράδειγμα, το ζαφείρι τα σμαράγδια καθώς και τα μαργαριτάρια, είχε δικαίωμα να τα χρησιμοποιεί μόνο ο αυτοκράτορας. Τα Βυζαντινά σκουλαρίκια, είχαν ένα κλασικό σχέδιο το οποίο ήταν το ανάγλυφο χρυσό το οποίο σχημάτιζε ένα μισοφέγγαρο και είχαν το μοτίβο σταυρού. Ο σταυρός, κυριαρχούσε και στα υπόλοιπα κοσμήματα αλλά υπήρχαν και άλλα χριστιανικά σχέδια πάνω τους. Οι αλυσίδες, ήταν χαρακτηριστικό των Βυζαντινών. Είχαν διαδοχικό σχεδιασμό που η ομορφιά τους ήταν άξια θαυμασμού και ήταν κατασκευασμένες από την ένωση κρίκων κυρίως χρυσών.

Πολύ σημαντικά και συνηθισμένα ήταν επίσης τα περικάρπια τα οποία ήταν συνήθως στρεπτά, σφυρήλατα ή αλυσιδωτά διακοσμημένα με πολύτιμους λίθους.

Τέλος, οι άνθρωποι στο βυζάντιο, φορούσαν και ζώνες, οι οποίες αποτελούσαν μέρος ενδυμασίας των αξιωματούχων. Συνήθως, ήταν υφασμάτινες ή δερμάτινες. Παρόλα αυτά, υπήρχαν και ζώνες φτιαγμένες από χρυσό οι οποίες θεωρούνταν πολυτελείς.

Το γεγονός αυτό οι Πατέρες της εκκλησίας θεωρούσαν ανούσιο. “Μη γάρ μοι προς εκείνους ίδης τους διεζωσμένους τὰς ζώνας τας χρυσάς”³

Τα παιδιά επίσης φορούσαν χρυσές ζώνες, ωε ένδειξη πλούτου και ανώτερης κοινωνικής θέσης. “Γενομένου δε αυτού ως ετών εξ. ηβουλήθη η μήτηρ αυτού στρατεύσαι αυτόν εν τη βασιλευούση πόλει. ζώνην τε χρυσήν και εσθήτας αυτώ πολυτελείς καταστήσασα.....”⁴

---

³Ιωάννου Χρυσόστομου, Υπόμνημα είς την προς Θεσσαλονικείς Α επιστολήν, Ρ.Γ. 62, 433

⁴Vie de Theodore de Sykeon, 1, 5. 7-9

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ιστοσελίδες:

[Βυζαντινά κοσμήματα - ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΜΕ ΧΑΝΤΡΕΣ](#)

<http://kosmimatamexantres.blogspot.com> › [blog-post_11](#)

[Βυζαντινά Κοσμήματα \(Byzantine jewellery\) - Jewelpedia](#)

<https://www.jewelpedia>

[Εξερευνώντας τον κόσμο του Βυζαντίου](#)

<http://www.exploringbyzantium.gr>

[Μικροτεχνία | Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού Θεσσαλονίκης](#)

<https://www.mbp.gr> › [μικροτεχνία](#)

[Βυζαντινή τέχνη - Βικιπαίδεια](#)

<https://el.wikipedia.org> › [wiki](#) › [Βυζαντινή τέχνη](#)

[Βυζαντινή τέχνη: Δείγματα ζωγραφικής, γλυπτικής και ...](#)

<https://www.historical-quest.com> › [mesaioniki-istoria](#)

1.

Βιβλία:

Ιωάννου Χρυσόστομου, Περί του βίου Μωσέως, P.G. 44, 396

Ιωάννου Χρυσόστομου, Υπόμνημα εις την προς Θεσσαλονικείς Α επιστολήν, P.G. 62, 433

Νικηφόρου αρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, Τα ευρυσκόμμενα πάντα, P.G. 100, 901

Vie de Theodore de Sykeon, 1, 5. 7-9